

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Žmogaus elgesio biologija Human Behavioral Biology	

Anotacija
Dalyko tikslas – supažindinti studentus su daugiadisciplininiais (ekologijos, zoologijos, evoliucijos, genetikos, molekulinės biologijos, neurobiologijos, sociobiologijos, endokrinologijos ir kt.) pagrindais, bazinėmis koncepcijomis ir teorijomis, kurių pagrindu galima suprasti biologinius socialinio (ir asocialaus) žmogaus elgesio pamatus. Išmokyti pritaikyti žinias vertinant ir tiriant įvairius elgesio modelius (agresiją, seksualinį elgesį, kalbinius aspektus, mentalines būkles). Nagrinėjamos temos: Ekosisteminiai elgesio pagrindai (mitybos grandys ir lygmenys ir jų atitikmuo visuomenėse); Genetiniai ir evoliuciniai žmogaus elgesio pagrindai (elgesio evoliucija, elgesio genetika); Mokymosi biologija (etologija, saviškių atpažinimas); Neurobiologija ir žmogaus elgesys (neurobiologiniai elgesio pagrindai, endokrinologiniai elgesio pagrindai); Žmogaus seksualinio elgesio biologiniai pagrindai (seksualinio elgesio evoliucija, seksualinis elgesys ir agresija); Kompleksinių biologinių sistemų pritaikymas žmogaus elgesio tyrimuose; Biologija ir kalba; Protiniai sutrikimai ir elgesys; Individualioji žmogaus elgesio biologija. Kurso metu daug dėmesio bus skiriama seminarams.

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: prof dr HP Linas Balčiauskas Kitas (-i):	VU Filosofijos fakultetas, Kriminologijos katedra, Universiteto g. 9/1, Vilnius

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
pirmoji	privalomasis

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė	3 semestras	lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: –	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): –

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	48	82

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos			
Dalyko tikslas – suteikti studentams žinių pagrindus iš gretutinių mokslo šakų (ekologijos, zoologijos, evoliucijos, genetikos, molekulinės biologijos, neurobiologijos, sociobiologijos, endokrinologijos), išaiškinti bazines koncepcijas ir teorijas, kurios gali būti naudingos suvokiant ir analizuojant biologinius socialinio (ir asocialaus) žmogaus elgesio pamatus. Išklause kursą studentai galės pritaikyti žinias vertinant ir tiriant įvairius elgesio modelius (agresiją, seksualinį elgesį, kalbinius aspektus, mentalines būkles).			
Studijų programos studijų siekiniai	Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
1.2. Žinos ir supras pagrindines giminingų kriminologijai dalykų (sociologijos, teisės, psichologijos ir kitų mokslų) koncepcijas ir sąvokas bei taikomus tyrimo metodus ir suvoks kriminologinio žinojimo taikymo sritis.	Išaiškinti ekologijos, zoologijos, evoliucijos, genetikos, molekulinės biologijos, neurobiologijos, sociobiologijos, endokrinologijos mokslų	Paskaitos	Egzaminas

	sąvokas ir koncepcijas, turinčias ryšį su žmogaus elgesiu ir jo vertinimu		
3.1. Gebės pasirinkti ir naudoti informaciniais kriminologiniais ištekliais, analizuoti ir sisteminti socialinę ir kriminogeninę informaciją, naudojant šiuolaikines informacines komunikacines technologijas.	Išmokyti savarankiškai plėsti žinias ir gebėjimus, įvertinti savo pasiekimus ir jų pritaikomumą kriminalistikoje, taip pat įvertinti žinių trūkumus	Savarankiškas darbas	Pristatymo vertinimas
3.2. Gebės raštu ir žodžiu sklandžiai bei aiškiai bendrauti ir pristatyti gautus kriminologinių tyrimų rezultatus profesinėje aplinkoje ir su žmonėmis, kurie nėra profesinės srities ekspertai.	Formuoti komandinio ir individualaus darbo įgūdžius renkant, analizuojant, sisteminant ir vertinant informaciją	Seminarai	Pristatymo vertinimas
4.1. Gebės identifikuoti, analizuoti, nustatyti ir spręsti negatyvių socialinių deviacijų, nusikaltimų kontrolės ir prevencijos, socialines baudžiamosios justicijos problemas, susijusias su konkrečiomis visuomenės struktūromis ir institucijomis, analizuoti šių problemų priežastis ir pasekmes.			Egzaminas

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Ekosisteminiai elgesio pagrindai (mitybos grandys ir lygmenys, ekosistemos tarnybos ir jų atitikmuo visuomenėje)	4		2				6	4	Seminaras: Žmogaus vieta ekosistemoje ir išskirtinumas.
2. Genetiniai ir evoliuciniai žmogaus elgesio pagrindai (elgesio evoliucija, elgesio genetika)	4		2				6	8	Seminaras: Evoliucinė psichologija ir žmogaus elgesys. Elgesio paveldimumas.
3. Mokymosi biologija (etologija, saviškių atpažinimas)	4		2				6	6	Seminaras: Ar etologija paaiškina žmogaus elgesį?
4. Neurobiologija ir žmogaus elgesys (neurobiologiniai elgesio pagrindai, endokrinologiniai elgesio pagrindai)	6		2				6	8	Seminaras: Preparatų įtaka elgesiui

5. Žmogaus seksualinio elgesio biologiniai pagrindai (seksualinio elgesio evoliucija, seksualinis elgesys ir agresija)	6		2				6	8	Seminaras: Seksualinio elgesio biologija
6. Kompleksinių biologinių sistemų pritaikymas žmogaus elgesio tyrimuose	2		2				6	4	Seminaras Gyvenimo grupėse problemos
7. Biologija ir kalba Kalba ir elgesys	2		2				6	4	Seminaras Biokomunikacija: etniniai, rasiniai, socialiniai kalbos skirtumai, jų įtaka elgesiui
8. Protiniai sutrikimai ir elgesys. Individualioji žmogaus elgesio biologija.	4		2				6	4	Seminaras Psichiniai sutrikimai ir elgesio problemos
Pasirengimas egzaminui								36	Pasirengti egzaminui (36)
Iš viso	32		16				48	82	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Pristatymų vertinimas	50	Seminarų metu	Seminarų metu studentai pateikia grupinio darbo rezultata – pristatymą. Pristatymai vertinami 10 balų sistemoje. Vertinimą sudaro: pristatymo įvertis, atsakymai į klausimus, indėlio savivertinimas.
Egzaminas	50	Semestro pabaigoje	Atsakymas į klausimus. Egzaminui raštu pateikiami penki klausimai (3 – testas, 2 – atviri), egzaminuojama raštu. Vertinimo kriterijai: tikslumas, literatūros naudojimas.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Lazutka, J.	2003	Elgsenos genetika		VU
Lekevičius. E.	2013	<i>Ekologija: nuo individo iki biosferos</i>		VU
Morris, D.	1994	<i>The naked ape</i>		Random House
Dunbar, R., Barrett, L., & Lycett, J.	2005	Evolutionary psychology-a beginner's guide human behaviour, evolution and the mind		Oneworld
Buss, D. M.	2019	<i>Evolutionary psychology: The new science of the mind</i>		Routledge
Weiner, I. B., Gallagher, M., & Nelson, R. J. Eds.	2003	<i>Handbook of Psychology, Vol. 3: Biological Psychology</i>		John Wiley & Sons

Papildoma literatūra				
Easton, J. A., Goetz, C. D., & Buss, D. M.	2015	Human mate choice, evolution of	https://doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.81049-1	International Encyclopedia of the Social & Behavioral Science
Bancroft, J.	2002	Biological factors in human sexuality.	Journal of Sex Research, 39(1), 15–21. doi:10.1080/00224490209552114	
Burgin, M., & Zhong, Y.	2018	Information ecology in the context of general ecology.	<i>Information</i> , 9(3), 57.	OA prieiga
Burgin, M.	2017	Principles of general ecology	<i>Multidisciplinary Digital Publishing Institute Proceedings</i> (Vol. 1, No. 3, p. 148).	OA prieiga
Brown, G. R., Dickins, T. E., Sear, R., & Laland, K. N.	2011	Evolutionary accounts of human behavioural diversity.	<i>Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences</i> , 366(1563), 313-324.	OA prieiga
Eibl-Eibesfeldt, I.	1979	Human ethology: concepts and implications for the sciences of man.	Behavioral and Brain Sciences, 2(01), 1–26. doi:10.1017/s0140525x00060416	OA prieiga
Guo, Zhongwei, Lin Zhang, Yiming Li.	2010	Increased dependence of humans on ecosystem services and biodiversity	<i>PloS one</i> 5.10 (2010): e13113	OA prieiga
Gray, P. B.	2013	Evolution and human sexuality.	<i>American journal of physical anthropology</i> , 152, 94-118.	OA prieiga
Liu, Z., Roesti, M., Marques, D., Hiltbrunner, M., Saladin, V., & Peichel, C. L.	2021	Chromosomal fusions facilitate adaptation to divergent environments in threespine stickleback.	<i>Molecular biology and evolution</i> .	OA prieiga
Modestin, J., & Ammann, R.	1995	Mental Disorders and Criminal Behaviour.	British Journal of Psychiatry, 166(05), 667–675. doi:10.1192/bjp.166.5.667	
Myrbakk, E., & von Tetzchner, S.	2008	Psychiatric disorders and behavior problems in people with intellectual disability.	<i>Research in Developmental Disabilities</i> , 29(4), 316-332.	
Neftci, E. O., & Averbeck, B. B.	2019	Reinforcement learning in artificial and biological systems.	Nature Machine Intelligence, 1(3), 133-143.	
Regenmortel, M. H. V.	2004	Reductionism and complexity in molecular biology: Scientists now have the tools to unravel biological complexity and overcome the	EMBO reports, 5(11), 1016-1020.	

		limitations of reductionism.		
	2022	MSD manual		https://www.msdmannuals.com/home/mental-health-disorders/overview-of-mental-health-care/personality-and-behavior-changes
	2021	Boundless Resources		http://kolibri.teacherinabox.org.au/modules/en-boundless/www.boundless.com/psychology/textbooks/boundless-psychology-textbook/gender-and-sexuality-15/sex-413/biology-of-sexual-behavior-300-12835/index.html

